

121740
50, 6, 1

احکام

3-08-1612:44:50 È.

پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)

سرشناسه	نیکبخت، سلمان، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	احکام/ سلمان نیکبخت.
مشخصات نشر	تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۸۰ ص.
شابک	۳۵۰۰۰ ریال: ۳-۶-۶۹۴۲-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
یادداشت	عنوان دیگر: احکام دوره رزم مقدماتی سطح (۲) آجا.
عنوان دیگر	احکام دوره رزم مقدماتی سطح (۲) آجا.
موضوع	فقه جعفری — رساله عملیه
موضوع	* Islamic law, Ja'fari-- Handbooks, manuals, etc.
موضوع	آموزش حین خدمت — ایران
موضوع	Employees -- Training of -- Iran
شناسه افزوده	سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران
رده بندی کنگره	۱۳۹۵ الف ۳ ن ۱۸۳/۹۵ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۳۲۲
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۴۳۵۶۷

احکام دوره رزم مقدماتی سطح (۲) آجا

- تهیه کننده: پرورشگاه علوم اسلامی امام صادق (علیه السلام)
- نویسنده: سلمان نیکبخت
- ناظر علمی: زین الدین نجفی
- ناظر فنی: علی غلامی
- ناظر گرافیکی: آرش ساداتی
- سرویراستار: حسین قاسم حمزه
- ویراستار: حسین برخوردار
- واپایش نهایی: عبدالرحمن حیاتی اصل
- نمونه خوان: علی موحدی کیا
- صفحه آرا: علی نصیر محمدی
- طرح جلد: مصطفی زینلی
- نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۵
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- بها: ۳۵۰۰ تومان
- شابک: ۳-۶-۶۹۴۲-۶۰۰-۹۷۸
- ناشر: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا (با همکاری معاونت تربیت و آموزش ساعس آجا)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

نشانی: تهران، خیابان شهید قدوسی، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

معاونت تربیت و آموزش، صندوق پستی ۳۳۹۸ - ۱۶۷۶۵

تلفن: ۸۱۹۵۲۴۰۷ دورنگار: ۸۸۴۰۵۰۱

3-08-1612:44:50 E

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۹

مقدمه..... ۱۳

درس اول: تقلید

۱-۱. فلسفه تقلید..... ۱۵

۱-۲. شرایط مرجع تقلید..... ۱۸

۱-۳. راه‌های شناخت مرجع تقلید..... ۱۹

۱-۴. راه‌های به‌دست آوردن فتوا..... ۲۰

۱-۵. اقسام تقلید (ابتدایی و بقایی)..... ۲۰

۶-۱. انجام اعمال بدون تقلید ۲۱

۷-۱. تبعیض در تقلید ۲۱

درس دوم: نجاسات و مطهرات

۱-۲. فلسفه نجاسات و مطهرات ۲۳

۲. انواع ناپاک‌ها (نجاسات) ۲۵

۱-۲-۲. غایب ۲۵

۲-۲. مردار ۲۵

۳-۲-۲. خون ۲۶

۴-۲-۲. مشروب است که بده ۲۶

۵-۲-۲. کافر ۲۷

۶-۲. چگونگی نجس شدن چیزها ۲۷

۴-۲. اقسام پاک‌کننده‌ها (مطهرات) ۲۸

۵-۲. اقسام آب‌ها ۲۸

۱-۵-۲. آب مضاف (آب ناخالص و عصاره‌ای) ۲۹

۲-۵-۲. آب مطلق ۲۹

۶-۲. چگونگی پاک کردن اشیای نجس ۳۰

۱-۶-۲. آب ۳۰

۲-۶-۲. زمین ۳۲

۳-۶-۲. آفتاب ۳۲

۴-۶-۲. استحاله ۳۲

۵-۶-۲. انتقال ۳۳

۶-۶-۲. برطرف شدن عین نجاست ۳۳

۷-۶-۲. غایب شدن مسلمان ۳۳

درس سوم: احکام وضو

۳۵	۱-۳. فلسفه وضو.....
۳۶	۲-۳. کیفیت وضو.....
۳۶	۳-۳. شستن صورت و دست‌ها.....
۳۷	۴-۳. مسح سر و پاها.....
۳۸	۵-۳. شرایط وضو.....
۳۸	۱-۵-۳. شرایط آب و ظرف وضو.....
۳۸	۲-۵-۳. رابط اعضای وضو.....
۳۸	۳-۵-۳. شرایط کیفیت وضو.....
۳۹	۴-۵-۳. آب و نحوه برنده.....
۳۹	۶-۳. مبطلات وضو.....

۳۹	۷-۳. وضوی جیره‌ای.....
۴۰	۸-۳. وضوی آلتیاسی.....

درس چهارم: غسل و تیمم

۴۱	۱-۴. فلسفه غسل.....
۴۲	۲-۴. انواع غسل.....
۴۲	۱-۲-۴. واجب.....
۴۲	۲-۲-۴. مستحب.....
۴۲	۳-۴. عوامل جنابت.....
۴۳	۴-۴. چگونگی غسل.....
۴۳	۵-۴. درباره غسل.....
۴۴	۶-۴. فلسفه تیمم.....

- ۴۵ ۷-۴. موارد تیمم
- ۴۶ ۸-۴. نحوه تیمم
- ۴۷ ۹-۴. چیزهایی که تیمم بر آنها صحیح است

درس پنجم: احکام نماز (۱)

- ۴۸ ۱-۱. اهمیت و فلسفه نماز
- ۵۰ ۲-۵. اقسام نماز
- ۵۰ ۲-۵. ۱. نوافل یومیه
- ۵۱ ۳-۵. مقدمات نماز
- ۵۱ ۳-۵. ۱. لباس بدرنزار
- ۵۳ ۳-۵. ۳. مکان نمازگزار
- ۵۵ ۳-۵. ۲. قبله شناسی
- ۵۵ ۴-۳-۵. وقت شناسی
- ۵۶ ۴-۵. واجبات نماز
- ۵۶ ۴-۵. ۱. نیت
- ۵۷ ۴-۵. ۲. تکبیرة الاحرام
- ۵۷ ۴-۵. ۳. قیام (ایستاده بودن)
- ۵۸ ۴-۴-۵. ۴. قرائت
- ۵۹ ۵-۴-۵. ۵. رکوع
- ۵۹ ۶-۴-۵. ۶. سجده
- ۶۰ ۷-۴-۵. ۷. ذکر
- ۶۰ ۸-۴-۵. ۸. تشهد
- ۶۱ ۹-۴-۵. ۹. سلام
- ۶۱ ۱۰-۴-۵. ۱۰. ترتیب

۵-۴-۱۱. موالات.....	۶۱
۵-۵. مبطلات نماز.....	۶۲

درس ششم: احکام نماز (۲)

۱-۶. شکیات نماز.....	۶۴
۱-۱-۶. شک‌هایی که نماز را باطل می‌کند.....	۶۴
۲-۱-۶. شک‌هایی که اعتبار ندارند و نباید به آن‌ها اعتنا کرد.....	۶۴
۳-۱-۶. سهاء صحیح.....	۶۵
۲-۶. نماز حتماً.....	۶۵
۳-۶. سجده سهر.....	۶۶
۱-۳-۶. کیفیت سجده سهو.....	۶۶
۴-۶. نماز جماعت.....	۶۷
۱-۴-۶. شرایط نماز جماعت.....	۶۷
۲-۴-۶. وظیفه مأموم در نماز جماعت.....	۶۸
۳-۴-۶. برخی احکام نماز جماعت.....	۶۸
۵-۶. نماز مسافر.....	۶۹
۶-۶. شرایط شکسته‌شدن نماز مسافر.....	۶۹
۷-۶. نماز سربازان.....	۷۱
۸-۶. انتخاب وطن.....	۷۲
۱-۸-۶. اقسام وطن.....	۷۲
۲-۸-۶. تعدد وطن.....	۷۳
۳-۸-۶. اعراض از وطن.....	۷۳

درس هفتم: احکام محارم و نگاه کردن

۷۵	۱-۷. محرم و نامحرم
۷۵	۱-۱-۷. محارم نسبی پسرها و مردها
۷۶	۲-۱-۷. محارم سببی
۷۶	۲-۷. احکام نگاه کردن
۷۶	۱-۲-۷. نگاه مرد به محارم غیر همسر
۷۶	۲-۲-۷. نگاه مرد به غیر محارم
۷۷	۲-۷. ۱. برخی احکام نگاه کردن
۸۰	کتابنامه

3-08-1612:44:50 È

پیشگفتار

پایه و اساس آیین حیات بخش اسلام، اصول عقاید یا اندیشه‌های بنیادی آن است که در شکل‌گیری رفتار مسلمانان، تأثیر عمیقی دارد و بر همه‌ی امور کلی، رفتار انسان‌ها، خردگاه یا خودگاه، اهداف، اصول عقاید و به بیان دیگر، جهان‌بینی آنان است؛ از این رو، برای استقرار و تثبیت نظام ارزشی و رفتاری اسلام، باید مبانی عقیدتی آن بررسی شود.

سازمان عقیدتی-سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران از خجسته‌نهادهای انقلابی است که رسالت عظیم نشر و گسترش معارف و ارزش‌های اسلامی و مکارم اخلاقی را در ارتش برعهده دارد که از جمله راه‌های تحقق این مأموریت خطیر، «آموزش» است؛ از این رو، برای ارتقای دانش و بینش عقیدتی-سیاسی کادمان آجا، اعم از کادر و وظیفه، «تداوم آموزش» نیازی اجتناب‌ناپذیر محسوب می‌شود.

از آنجاکه مخاطبان آموزش‌های عقیدتی-سیاسی به دو دسته پایور و وظیفه تقسیم می‌شوند و باتوجه به سطح تحصیلات آنان، دوره‌های گوناگونی برای ایشان برپا می‌شود که عبارت‌اند از:

۱. دوره‌های آموزشی کارکنان پایور: آموزش درجه‌داری (عمومی، تخصصی اولیه، تخصصی ثانویه و سرپرستی) و افسری (مقدماتی، عالی و دافوس)؛

۲. دوره‌های آموزشی کارکنان وظیفه: الف) دوره رزم مقدماتی؛ ب) دوره‌های حین خدمت که در سه سطح زیر دبپلم، دبپلم و فوق دبپلم و لیسانس و بالاتر صورت می‌پذیرد.

ازین رو، معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» آجا برای رفع نیازهای یادشده و تأمین زیرساخت‌ها، لازم برای آموزش بهینه، روزآمد و کاربردی و همسو با قوانین و مقررات مطبق شده و ابلاغی در حوزه تربیت و آموزش، به‌ویژه نظام جامع تربیت و آموزش ستاد ارتش و امای مسلح و ارتش، به بازنگری و تدوین متون آموزش عقیدتی-سیاسی در تمام سطوح اقدام کرده است.

بر اساس تدبیر فرمانده اعظم که به کمیته تخصصی پژوهش‌های پژوهشگاه امام صادق (ع) معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» اختیار شد، اقدام به تهیه و تدوین برای دوره‌های گوناگون آموزشی کرد و کار تدوین متون به آن پژوهشگاه واگذار گردید که پس از بررسی و تصویب نهایی سرساز، در کمیته‌ای علمی، مرکب از نمایندگان معاونت تربیت و آموزش «س.ع.س» و کارشناسان پژوهشگاه، تدوین متن به‌نویسنده واگذار شد که در طول دوره تدوین و نفاذ متن متشخص موضوعی با عنوان ناظر علمی بر روند مرحله تدوین نظارت و اشراف داشت پس از طی دوره یادشده، ناظران سازمانی و نهایی نیز متن را نقد، اصلاح و تأیید کردند.

سازمان عقیدتی-سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، در مسیر اجرای نظام جامع تربیت و آموزش نیروهای مسلح در حوزه آموزش‌های عقیدتی-سیاسی، توجه خود را بر چند موضوع محوری متمرکز کرده است:

- آموزش قرآن (روخوانی، روان‌خوانی، ترجمه و مفاهیم، تفسیر)؛

- آموزش عقاید (توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد)؛

- آموزش احکام؛

- آموزش اخلاق (اخلاق فردی، اجتماعی و سازمانی و...);

- آموزش مباحث سیاسی؛

- آموزش جهاد و دفاع؛

- آموزش تاریخ اسلام؛

- آموزش مدیریت اسلامی.

با این است، متن پیش رو به دلیل محدودیت های ناشی از حجم و ساعت آموزش و تنوع موضوعات مرتبط، نمی تواند پاسخ گوی تمام نیازها باشد؛ از این رو، لازم است استناد به محتوای بیشتر شود.

۱. متن پیش رو امپلی آمیزس ها قرار دهند و با بیان شیوا و خلاقیت ناشی از شغل استادی، کاستی های آن را در منابع معتبر دیگر تکمیل کنند و نیازهای فراگیران را مرتفع سازند؛

۲. در برابر پرسش های مخاطبان به درجه یک و دربار موضوعات آموزشی متن حاضر است، نهایت دقت و توجه را معمولاً دارند و ضمن پاسخ گویی به آنان، موارد را به معاونت تربیت و آموزش «سا.ع.س» ارجا بازتاب دهند تا در ویرایش و چاپ های بعدی از آن ها بهره برداری شود؛

۳. فراگیران را به فهم و درک مطالب و نه حفظ آن ها هدایت کنند.

کتاب پیش رو با عنوان «احکام» برای دوره رزم مقدماتی سراسر (۱۲) تدوین شده است.

در پایان، معاونت تربیت و آموزش «سا.ع.س» آجا بر خود لازم می داند از نویسندگان محترم این کتاب، جناب آقای سلمان نیکبخت، ناظران محترم علمی، سازمانی و نهایی و دیگر دست اندرکاران تدوین این متن، به ویژه مدیریت و مرکز

تدوین متون آموزشی پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)، نهایت سپاس و امتنان را بنماید.

از استادان، فراگیران و مسئولان اجرایی آموزش درخواست می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند و تجربه‌های ارزنده خود را درباره متن مزبور، به یکی از روش‌های زیر به این معاونت ارسال کنند:

۱. شماره تماس معاونت تربیت و آموزش سازمان عقیدتی-سیاسی آجا: ۰۲۱-۸۱۹۵۲۴۰۷؛ شماره نمابر ۰۲۱-۸۱۹۵۲۴۰۷

۲. مکاتبات به نشانی: تهران، چهارراه قصر، سازمان عقیدتی-سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، ساختمان شماره دو، معاونت تربیت و آموزش، مدیریت تهیه متون آموزشی.

معاونت تربیت و آموزش
سازمان عقیدتی-سیاسی آجا

3-08-1612-44:50 È

www.iaia.ir

مقدمه

دین مبین اسلام که آخرین مکاتب تضمین کننده سعادت بشری است، وظیفه برپایی جامعه‌ای دینی و حکومت اسلامی را برای رسیدن انسان به سعادتهای برعهده دارد. زیربنای حقیقی جامعه اسلامی، متدینان در کمال است؛ ۱. داشتن تفکر فکری؛ ۲. داشتن اصول و قوانین کارآمد.

اسلام برای سالم سازی اندیشه و اعتقادات انسان، اصولی خاص دارد که پیروان آن، باید به آن‌ها باور داشته باشند؛ اصولی که آثار و پاداش هستی را مشخص می‌کند و انسان‌ها را از افکار پوچ و خیال‌های بیهوده می‌رهاند و به مسیر زندگی هدف‌دار راهنمایی می‌کند؛ گفتنی است، در این خصوص، دین مبین اسلام، با فرق و مذاهب دیگر کامل‌تر و پویاتر است.

اسلام تنها داشتن اعتقاد صحیح را کارآمد نمی‌داند، بلکه در مرحله عمل و رفتار نیز برنامه‌ای جامع دارد تا انسان‌ها را به سوی راه درست هدایت و از راه‌های نادرست و باطل بازدارد. آنچه عهده‌دار این بخش از برنامه‌های اسلام است «فقه» یا «احکام» است.

احکام و قوانین اسلامی همه ابعاد زندگی انسان‌ها را، اعم از مسائل عبادی، اجتماعی و اقتصادی در بر گرفته است؛ از این رو، بر مسلمانان واجب است برای رسیدن به رشد معنوی و سعادت دنیا و آخرت خود این تعالیم و احکام اسلامی را فراگیرند و برنامه‌های زندگی خود را مطابق با این آموخته‌ها تنظیم کنند.

آنچه پیش رو دارید، گزیده‌ای از احکام فقهی و عملی مورد نیاز سربازان و وظایف است که براساس فتاوی حضرت آیت‌الله امام سیدعلی خامنه‌ای دامنه‌ای نگارش یافته است. برای به دست آوردن فتاوی جدید ایشان از چندین منبع استفاده شده است که شامل:

۱. رساله آرس، ۱، ۲ (دو جلد)؛

۲. اجوبة الاسئالات فارسی؛

۳. استفتانات جدید، نظم له بارگرای شده در سایت ایشان؛

۴. پاسخ به سئالات توسط جناب آیت الاسلام محمدحسین فلاح زاده که در تارنمای مقام معظم رهبری دامنه در دسترس است.

در این نوشتار می‌کوشیم تا حد امکان مطالبی که جنبه کاربردی دارد و مورد نیاز جوانان است، به صورت دسته‌بندی عرضه گردد. البته در باره‌ای از موارد برای فهم بهتر عبارت‌های فتاوا، دخل و تصرف‌هایی جزئی صورت گرفته است. امید است این گام کوچک مقبول خداوند بزرگ قرار گیرد. در تبیین احکام اسلامی برای خوانندگان عزیز مفید و مؤثر باشد.

سلمان نیکبخت

پاییز ۱۳۹۴